

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA
CZWARTA SEKCJA

SPRAWA DOJS przeciwko POLSCE¹

(SKARGA nr 47402/99)

WYROK – 2 listopada 2004 r.

W sprawie Dojs przeciw Polsce,
Europejski Trybunał Praw Człowieka (Czwarta Sekcja), zasiadając jako Izba
składająca się z następujących sędziów:

Sir Nicolas BRATZA, *przewodniczący*,
Pan J. CASADEVALL,
Pan R. MARUSTE,
Pan S. PAVLOVSKI,
Pan L. GARLICKI,
Pan J. BORREGO BORREGO
Pani E. FURA-SANDSTRÖM, *sędziowie*,
oraz Pan M. O'BOYLE, *Kanclerz Sekcji*,

obradując na posiedzeniu zamkniętym 12 października 2004 r.,
wydaje następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

POSTĘPOWANIE

1. Sprawa wywodzi się ze skargi (nr 47402/99) wniesionej przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej do Trybunału na podstawie artykułu 34 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności („Konwencja”) przez obywatelkę polską, panią Irenę Zawadzką („skarżąca”), 12 listopada 1998 r. Później skarżąca zmieniła nazwisko na Dojs.

2. Polski Rząd („Rząd”) reprezentowany był przez pełnomocników, pana Drzewickiego, a następnie panią Jaczewską z Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

¹ Wyrok ten stanie się prawomocny zgodnie z warunkami określonymi w artykule 44 § 2 Konwencji. Może podlegać korekcie wydawniczej.

3. Skarżąca zarzucała, w szczególności, że jej sprawa nie została rozpatrzona w rozsądnym terminie, niezgodnie z art. 6 § 1 Konwencji.
4. Skarga została przydzielona Czwartej Sekcji Trybunału (art. 52 § 1 Regulaminu Trybunału). W ramach tej Sekcji została utworzona Izba, która miała rozpatrywać niniejszą sprawę (art. 27 § 1 Konwencji), jak przewiduje art. 26 § 1 Regulaminu Trybunału.
5. Decyzją z 28 czerwca 2001 r. Trybunał uznał część skargi za niedopuszczalną.
6. 1 listopada 2001 r. Trybunał zmienił skład swoich Sekcji (art. 25 § 1 Regulaminu). Sprawa została przypisana nowo utworzonej Czwartej Sekcji (art. 52 § 1 Regulaminu).
7. 24 czerwca 2003 r. Trybunał uznał za dopuszczalną skargę dotyczącą nadmiernej długości postępowania.

FAKTY

I. OKOLICZNOŚCI SPRAWY

8. Skarżąca urodziła się w 1936 r. i mieszka w Bydgoszczy.
9. W lutym 1986 r. skarżąca i jej mąż rozwiedli się.
10. W czerwcu 1987 r. złożyła w Sądzie Rejonowym w Bydgoszczy wniosek, w którym domagała się podziału wspólnej własności małżeńskiej.
11. W 1988 i w 1989 r. sąd zarządził sporządzenie opinii przez biegłych.
12. 3 czerwca 1992 r. sąd oddalił wniosek o podział mienia na nierówne części.
13. 28 maja 1993 r. sąd oddalił wniosek skarżącej o wyłączenie z postępowania jednego z sędziów. Następnie zażalenie skarżącej zostało odrzucone.
14. 9 czerwca 1993 r., w odpowiedzi na skargę skarżącej, prezes Sądu Wojewódzkiego w Bydgoszczy poinformował, że postępowanie z powodu nadmiernej długości zostało objęte jego nadzorem o charakterze administracyjnym.
15. 16 lipca 1993 r. Sąd Wojewódzki w Bydgoszczy odrzucił zażalenie skarżącej na postanowienia z 28 maja 1993 r.
16. 4 i 20 października 1993 r., jak również 13 kwietnia i 25 maja 1994 r. Sąd Rejonowy w Bydgoszczy przeprowadził rozprawy. W październiku 1993 r. strony postępowania zwróciły się o zarządzenie kolejnych opinii biegłych.
17. 18 kwietnia 1994 r. skarżąca zmieniła swoje roszczenia zawarte we wniosku.
18. 10 stycznia 1994 r. biegły powołany przez sąd przedłożył swoją opinię dotyczącą wartości nieruchomości.
19. W liście z 1 lipca 1994 r. prezes Sądu Wojewódzkiego w Bydgoszczy zgodził się z kolejną skargą skarżącej na nadmierną długość postępowania.
20. 8 czerwca 1994 r. sąd wydał wyrok dotyczący części roszczeń skarżącej.

21. 31 sierpnia 1994 r. skarżąca zwróciła się do sądu o wyznaczenie biegłego, który oszacowałby wartość ruchomości.

22. 16 września 1994 r. były mąż skarżącej wniósł apelację od wyroku z 8 czerwca 1994 r.

23. 1 grudnia 1994 r. Sąd Wojewódzki w Bydgoszczy uchylił wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia.

24. Od kwietnia do 4 grudnia 1994 r. skarżąca wniosła kilka skarg do organów sądowych na brak postępu w sprawie, ale bez skutku.

25. Sąd Rejonowy w Bydgoszczy przeprowadził rozprawy 5 kwietnia, 25 października i 6 grudnia 1995 r., 14 lutego, 24 kwietnia, 24 maja, 3 lipca i 8 listopada 1996, jak również 5 lutego, 18 czerwca, 9 lipca i 9 września 1997 r. Zarządził cztery opinie biegłych.

26. 21 maja 1996 r. skarżąca zmieniła swoje roszczenia zawarte we wniosku.

27. 23 września 1997 r. sąd wydał wyrok. W uzasadnieniu podniósł, że skarżąca kilkakrotnie zmieniała wniosek. Skarżąca wniosła apelację od tego wyroku.

28. Sąd Wojewódzki w Bydgoszczy przeprowadził rozprawy 25 lutego, 25 czerwca i 9 lipca 1998 r.

29. 9 lipca 1998 r. strony zawarły ugodę w przedmiocie części wyroku Sądu Rejonowego w Bydgoszczy. Skarżącej zasądzono 26 150 złotych od jej byłego męża, jako spłatę za jej część spornego mienia. Skarżąca wycofała apelację dotyczącą pozostałej części wyroku Sądu Rejonowego.

PRAWO

I. DOMNIEMANE NARUSZENIE ARTYKUŁU 6 § 1 KONWENCJI

30. Skarżąca zarzucała, że długość postępowania była niezgodna z wymogiem „rozsądnego terminu” przewidzianym w artykule 6 § 1 Konwencji, który w omawianym zakresie brzmi następująco:

„Każdy ma prawo do ... rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez ... sąd... przy rozstrzygnięciu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym ...”

A. Oświadczenia Stron

31. W opinii rządu sprawa była skomplikowana. Wynikało to z faktu, iż sąd musiał oszacować wartość nieruchomości i ruchomego mienia, jak również wartość nakładów, jakie poniosły strony. Rząd odwołał się do szesnastu opinii biegłych, których sporządzenie zostało zarządzone w toku postępowania. Zauważył, że z powodu upływu czasu wartość mienia zmieniała się i sąd musiał zarządzać uzupełniające opinie biegłych. Rząd twierdził, że rozprawy były wyznaczane w regularnych odstępach czasu.

32. Zdaniem Rządu skarżąca przyczyniła się do zwłoki poprzez częste zmienianie wniosku. Wskazał też, iż skarżąca wnioskowała o wyłączenie sędziego z postępowania, wniosek ten został uznany za bezzasadny i niepotrzebnie przedłużył postępowanie w sprawie.

33. Skarżąca nie zgodziła się z oświadczeniami Rządu. Uważała, że sprawa była prosta, a sąd ją skomplikował poprzez zarządzanie tak wielu opinii biegłych. Twierdziła że rozprawy były wyznaczane z długimi przerwami, a akta sprawy były zbyt długo przetrzymywane przez biegłych. Argumentowała, że nie przyczyniła się do długości postępowania. Przeciwnie, biorąc pod uwagę brak rozwoju w sprawie, wniosła do organów sądowych kilka skarg na nadmierną długość postępowania i jej sprawa została objęta nadzorem administracyjnym prezesa Sądu Wojewódzkiego w Bydgoszczy.

B. Ocena Trybunału

1. Okres podlegający rozpatrzeniu

34. Okres podlegający rozpatrzeniu rozpoczął się 1 maja 1993 r., kiedy to weszła w życie deklaracja, w której Polska uznała prawo do skargi indywidualnej. Jednakże w ocenie, czy czas, jaki upłynął w tym dniu, był rozsądny należy wziąć pod uwagę stan postępowania w tym czasie. Trybunał zauważa, że postępowanie rozpoczęło się w czerwcu 1987 r. i zakończyło 9 lipca 1998 r. Trwało zatem ponad 11 lat i 1 miesiąc, z czego 5 lat, 2 miesiące i 9 dni podlega jurysdykcji *ratione temporis* Trybunału.

2. Rozsądna długość trwania postępowania

35. Trybunał przypomina, że rozsądna długość trwania postępowania musi być oceniona w świetle szczególnych okoliczności sprawy i z uwzględnieniem kryteriów ustalonych w orzecznictwie Trybunału, w szczególności stopnia złożoności sprawy, postępowania skarżącego i właściwych władz oraz wagi postępowania dla skarżącego (patrz, m.in. wyrok *Frydlender przeciw Francji* [GC], nr 30979/96, § 43, ECHR 2000 – VII).

36. Trybunał zgadza się, że sprawa była w pewnym stopniu skomplikowana.

37. Jeżeli chodzi o postępowanie skarżącej Trybunał zauważa, że oprócz zmieniania przez nią wniosku i nieudanej próby wyłączenia sędziego z postępowania, Rząd nie był w stanie przytoczyć żadnych innych przykładów jej rzekomo pieniaczego zachowania. Trybunał uważa, że sposób, w jaki skarżąca korzystała ze swoich praw procesowych, nie przyczynił się znacznie do długości postępowania.

38. Trybunał zauważa też, że chociaż znaczna liczba rozpraw była regularnie wyznaczana przez Sąd Rejonowy w Bydgoszczy, organy publiczne nie próbowały przyspieszyć pracy biegłych. Trybunał przypomina, że zasadniczą odpowiedzialność za zwłokę w sporządzaniu opinii biegłych ponosi państwo (zobacz *Capuano*

przeciw Włochom, wyrok z 25 czerwca 1987 r., Seria A nr 119, str. 14, § 32; *Wojnowicz przeciw Polsce* nr 33082/96, § 65 z 21 września 2000 r.).

39. W konsekwencji, mając na względzie całkowity czas trwania postępowania oraz fakt, iż było ono prowadzone tylko w dwóch instancjach, Trybunał stwierdza, że wymóg „rozsądnego czasu trwania postępowania” zawarty w art. 6 § 1 Konwencji nie został spełniony w niniejszej sprawie.

40. Zatem nastąpiło naruszenie art. 6 § 1 Konwencji.

II. ZASTOSOWANIE ARTYKUŁU 41 KONWENCJI

41. Artykuł 41 Konwencji stwierdza:

„Jeśli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej Protokołów, oraz jeśli prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi potrzeba, słuszne zadośćuczynienie pokrzywdzonej stronie.”

A. Szkoda

42. Skarżąca domagała się kwoty 100 000 złotych polskich z tytułu szkody majątkowej i niemajątkowej. Przedkładała, że kwota ta związana jest z cierpieniem i stresem spowodowanym przez nadmierną długość postępowania. Kwota ta zawierała także wartość mienia małżeńskiego, które utraciła w wyniku niesprawiedliwego wyniku postępowania. Skarżąca nie przedstawiła żadnych dokumentów potwierdzających te koszty i wydatki.

43. Rząd uważał, iż nie było bezpośredniego związku pomiędzy roszczeniem skarżącej dotyczącym odszkodowania za szkodę majątkową i domniemanym naruszeniem Konwencji.

44. Jeśli chodzi o szkodę majątkową, wniosek Trybunału na podstawie posiadanego materiału dowodowego jest taki, że skarżąca nie wykazała, że szkoda ta została spowodowana nadmierną długością zaskarżonego postępowania. W konsekwencji nie jest usprawiedliwione zasądzenie skarżącej na tej podstawie jakiegokolwiek kwoty (zobacz *mutatis mutandis*, *Kudła przeciw Polsce* [GC], nr 30210/96, § 164, ECHR 2000-XI).

45. Trybunał ponadto uważa, że skarżąca z pewnością poniosła szkodę niemajątkową, taką jak stres i frustracja z powodu przewlekłości postępowania, która nie może być dostatecznie zrekompensowana poprzez samo stwierdzenie naruszenia. Biorąc pod uwagę okoliczności sprawy i oceniając je na zasadzie słuszności, Trybunał zasądza na rzecz skarżącej kwotę 2 500 euro na tej podstawie.

B. Koszty i wydatki

46. Skarżąca nie wniosowała o zwrot kosztów i wydatków związanych z postępowaniem przed Trybunałem.

C. Odsetki z tytułu zwłoki

47. Trybunał uważa za odpowiednie, że odsetki z tytułu zwłoki w wypłacie zadośćuczynienia w terminie powinny być ustalone zgodnie z marginalną stopą procentową Europejskiego Banku Centralnego plus trzy punkty procentowe.

Z TYCH PRZYCZYŃ TRYBUNAŁ JEDNOGŁOŚNIE

1. *Uznaje*, że doszło do naruszenia artykułu 6 § 1 Konwencji;
2. *Uznaje*, że
 - (a) pozwane państwo ma wypłacić skarżącej, w ciągu trzech miesięcy od dnia, kiedy wyrok stanie się prawomocny zgodnie z artykułem 44 § 2 Konwencji 2 500 euro (dwa tysiące pięćset euro), z tytułu szkody niemajątkowej, plus jakikolwiek podatek jaki może być pobrany od powyższej kwoty, które będą przeliczone na złote polskie według kursu z dnia realizacji wyroku;
 - (b) od wygaśnięcia powyższego trzymiesięcznego terminu do momentu zapłaty zwykle odsetki będą płatne od powyższych kwot według marginalnej stopy procentowej Europejskiego Banku Centralnego plus trzy punkty procentowe;
4. *Oddala* pozostałą część żądania skarżącej dotyczącego słusznego zadośćuczynienia.

Sporządzono w języku angielskim i ogłoszono na piśmie 2 listopada 2004 r., zgodnie z artykułem 77 § 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

Michael O'BOYLE
Kancelarz Sekcji

Nicolas BRATZA
Przewodniczący